

ТОШКЕНТ ОҚУВ-ТАЪЛИМ БЮРОСИ

КАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Р. НАБИЕВ: Шахримизда кийим-кечакларнинг майда ремонт билан шуғулланган устaxonлар бори? Шу ҳақда билишни истар эдим.

Жавоб: В. И. Ленин номидаги дая тартибда кийимларнинг ва ремонтни ишлаб чиқариш бirlашмаси усталари ана шундай ремонт ишлари билан ҳам шуғулланишди. Бу бirlашманинг бир қанча ательеларида кийим-кечакларнинг майда ремонтни бажарилади. Шундай хизмат кўрсатиш пунктларидан бири Кабанов кўчасидаги 108-уйда жойлашган 23 ателье. Чилонзордаги Савло марказидаги 24 ателье ва бошқа ательеларда ҳам шундай ремонт ишлари бажарилади.

Т. СУЛТОНОВ: «Ташкенткабель» заводи қачон қурилган? **Жавоб:** Урушнинг дастлабки кўнралида-но Кольчугиндаги набель заводи мудоффа маҳсулотини ишлаб чиқаришга киришди. Бироқ 1941 йилда шаҳарга немис-фашист босқинчилар яқинлашиб қoлгач, заводни Тошкентга кўчириш қарор қилинди.

«Ташкенткабель» заводи ҳозир жойлашган ер урушга «Заготзерно» базаси бўлган. Бундан 1941 йилнинг охирида кўчириб келирилган завод ускуналари шу базанинг олтинга қатта складига ўрнатилиб, бир ой ўтар-ўтмас фронт учун маҳсулот ишлаб чиқаришга киришилган.

Урушдан кейинги йилларда завод ҳар томонлама мамол толиб, республикамизнинг азамат корхоналарини биргача айланди. Бу ерда янгилаштирилган замонавий техник билан таъминланган завод маҳсулотини социалистик ҳаммулкнинг мамлакатларини ташқари АКШ, ГФР, Италия, Франция каби ривожланган капиталистик давлатларга ҳам сотмоқда.

А. ҚОСИМОВ: Тошкентдаги Алишер Навоий ҳайкали қачон қурилган?

Жавоб: Шахримиздаги адабиёт музейи хэбониндаги улуғ шоир Алишер Навоий ҳайкали 1949 йилда қурилган. Унинг муаллифлари ленинградлик ҳайкалтарош Л. Дитрих ва тошкентлик архитектор В. Волгендир. Муаллифлар ўзига хос ва ўз даври учун типик ҳайкал яратганлар. Шоирнинг салобатли ва уячан сиймоси томошбинини мафтун этади. Бу ҳайкал Тошкентнинг қимматли маданий бойликларида саналади.

А. РАХИМОВ: Уду Оқтябр социалистик революциядан аввалги «Турник» газетаси нечачан йилдан чиқа бошлаган.

Жавоб: «Турник» газетаси Тошкентда 1689 йилдан чиқа бошлаган. 1870 йилда газетанинг 17 соҳа чiqқан. У чiqқа бошлаганидан сўнг 37 йил ўтган. 1906 йилда ҳафтасига тўрт марта, 1089 нускада бошланган. XIX асрнинг охиридан Туркистон ўлкасининг бошқа шаҳарларида ҳам газетачи бўлиб, китоб босиб чиқариш йўлга қўйилди. Тошкент шаҳрида босмахона ва литография очилди.

В. КОГКТ, **Польша.**
Ленин мақбараси қошида
Сукут сақлар яшил арчалар,
Сукут сақлар қошқор девор,
Тарашланган мармар сукутда,
Соқчи аскар сақлаётган сукут.
Ойна мисол ярқираб тошга,
Сингиб кетди соялар акси
Ва ер узра машъаддек ёнид
Кремлинг юлдузлари шап,
Беш ол ёғду улар нурида,
Бешта юлдуз, юлдузлар аро,
Қора мармар узра бешта ҳарф—
Буларда жам бутун бир аср,
У эмасин—маълум тарихни

М. МИРЗАЕВ таржimai.

ЖЖАСР ОВОЗИ
Наби ХАЗРИ,
Озарбайжон.
РАФАЭЛ ҚАБРИ
Битмайди қалбимнинг суҳбати асло,
Кўнглимда орузлар кечар бетиним,
Ел қаби бетоқаб лаҳзалар хатто
Бу қабер ёнида тўхтаб қолар жим,
Хамма туриб боқар... Хурмат...
Муҳаббат...
Езилган қабернинг мармар тошига—
«Унга ҳасад этган рассом табият»
Улганда кўз ёши тўқди бошларим,
Шукрат кўз оли элларга етар!
Шодан, Италия, буюк ўқинган!
У бунда мангулик сукутда ётар,
Минг санъат сирин ҳам ётар у билан,
Бир гузал турибди четрoқда ёлғиз,
Кўзин аябдангиз шамга тикибди,
Гўё Медонанинг ўзидир у қиз,
Гўёки Рафаэл ҳозир чиқибди,
У боқар, рухсори чайлар нурга,

Аркадий КУЛЕШОВ,
Белоруссия.

СЕН В А М Е Н
Сен билан учрашдим
Эшдик сен ҳам,
Сен она Ер бўлдинг
Мен—денгиз, аркам!
Чексиз уфларга интилдинг
Лол этиб менч,
Мен эсам изадам ҳеч тутамас
Хамда севгиним!
Тўқинчи денгизнинг чексиз
Адашдинг қўпроқ,
Мен сени изадам ошқ дилда,
Топмадим бироқ!
Ешлик чоғларингда бўлмадинг
Шалдираган сой
Берча тўқинимни берардим
Баҳш этиб чирой,
Нега мен ўт-олов бўлмадим
Калбинга оташ.

Тўқин таржimai.

Фозил Хусну ДОГЛАРЖА,
Туркия.
МАРСДАН ЁШ ВАГАНОВНИНГ
КЕЛГАН ОДАМ
1950 йилларда матбуотда қандайдир Марс апаратининг ерта яқинлашгани тўғрисида хабарлар пайдо бўлган эди.

Сен чиндан ҳам Марсдан келдингми,
Уша олис юлдузча ватаним сенга?
Ватан бу шундай бир жойки биродар,
Сен тугилиб ўсган гўша.

Негайсанми мусофир, сенга қўлайин
Ер юзда биз аялмай қандайин?
Мана бу хасис бой, мана бу оқкўз қисса,
Буниси бузуқ хотин, у ёқда кўроқ ўғри,
Кўриб турибсанки, ахволнинг яхшимаси,
Биз ўзимизни ёўқотиб қўйдик,
Айт-чи, сизларда ҳозир қанада давр?
Хей марслик биродар, кўп яқин келма,
Билмайсанки, сени бунда не кутар.
Қандай хавф-хатар сақлар,
Бу оғизлар, бу қўллар,
Гавир Марсда ҳам борин урушлар?

Умидсанлик билан касал қилдим ўзимни.
Сўрадим самодан пайғамбарлардан нечун,
Менга сукут билан жавоб берди қора тўз?
Еригизга тамиян юмшoқгина ураб олган,

Мухит борми, сизларда ҳам, биродар?
Сизларни урушингиз тутар нима билан,
Сизлар толдингизми худонга?
Ечдингизми машъум муаммони?
Бунча яқин келма марслик биродар,
Яхшим нима қилайин, айт пуши?
Бўлмаса бизни буткул адо қилар,
Шубҳа ва ёлғонлар тутун.

Менинг бир йилим, тўрт фасл,
Езим жуда кўм-кўк,
Мудом ёлгон сўзлайман, залийб,
Ваъдани чиналдир қўриб кетаман,
Гоҳ юрагини қон бўлиб,
Озаман ақлаб,
Умримнинг сўнгигича лийман,
Кучим адо бўлар бир бурда нон деб.
Шаҳарларим кенгар, ҳаво етишмас, менга,
Саховатим титрайди, шамолдаги ялроқдай,
Хайтимнинг дарёси шимилдаи қумларга,
Бунча яқин келма марслик ўғлон,
Нозик нигоҳимга ишонма кўп ҳам,
Тун зулмати қоплади ер ва самонин,
Мен итдай отман.

Тилак ЖўРА таржimai.

Василий ШУКШИН,
Ленин мукофоти лауреати.
ЁШ ВАГАНОВНИНГ
ИЗТИРОБЛАРИ
ХИКОЯ
Юридик факультетни кўндан буюн оруз қилиб юрдим. Майлими Сўнгра у кейинги пайтратурасининг еш хотимини, еш Георгий Константинович Ваганов эргалёб ишга келди. Кеча у зат олди... У еш бўлмоқ туғил минг марта ёшроқ бўлганда ҳам, ҳаётдан умидлари минг қарра кўпроқ бўлганда ҳам бу хатини кутмаган эди. Уларнинг курсида Майя Якунина деган чиройли, марғур бир киз бор эди. Ваганов ўқиб даврда ҳам, ундан кейин ҳам, ҳозир — қаёдан Майяни лоқал бир меротинга кўриш орузида юрганча ҳам, қачонки шу қизни ўйласа алланечук елоти теккос қўнглини асло тарк этмасди: Майя моҳир уста қўли билан асалган ёғоч кўйроқоқе ўхшарди. Аммо худди мана шу нарсе — унинг кўйроқоқе, чиройли кўйроқоқе ухшашини маъносига тушуниб етиш қандайдир мушкул тарзда ута бир фикрини ҳам етказиб келарди: Майя аёл эди. Қарам шўрва пиширшига, бошқа ҳеч нимаси нийом тоқмайдиган қувонч нийом етишга қодир бўлган аёл эди. Қисқиса, у эл қатори аёл, фақат кўйроқоқе чиройли аёл эди. Георгий Ваганов ўзининг қай ахволга тушиб қолганини идрок қилишга уринар, аммо бу ерда аниқлаб ўтирадиган нарсанинг ўзи йўқ эди: у мана шу Майя Якунинани севиб қолган эди, вассалом.

Курсда бу қизни тўртта инити яқин кўрарди. Хаммаси икки қўнгли бурнига тикиб қоларди, — охири курсда ўқитганда Майя алпанкадай физика тегиб кетди. Орқовордан эшитиларча, истеъдодли физик экан. Бирче — бу чиройли қиз хисоб-китобини ўйлаб эрта тегиб олди, Езим жуда кўм-кўк, қизим жуда ошқо, Чиройлилар ўзи шунчақ устомон бўлади! Лекин Ваганов Майяни айбамда ҳам, Биринчида, Бундай қилшга асло ҳақин йўқ эди. Иккинчида — қўш, қизга энди яқинлаш қоракан! Ваганов Майя билан юлдуз тўри келмасини хаммаши тан оларди. Албатта, одамга алам қиларди. Бироқ, наҳора, эҳтимол, шундай бўлганим ахширди. Агар тақдир битиб Майя билан қовушганда Борми, у пайта қисметнинг бу ҳақисини бўйнига илган қўли тубалликча чўки кетиши ҳам ҳеч гап эмасди. Негаки, унда ҳамма нарсасига мослашишга, амал-теқал қилиб шаҳарда қолишга, иккич бир илпириски амалдор бўлиб, ёрлашиб юришга мажбур бўлар эди. Шу хотинга илпирис боғлиниб, атрофида итдек жипиллаб «Е!» деса «Е!» деса тўри ёрарди... Ҳар ёксоннинг бир хисси бор, деганлардек, тақдирини кўшимганам яқин бўлди.

Ваганов Майяга икки дунёда етиқилишга аниқ шондан кейин шундай деб ўзини юлдузига уриди. Шундай қилди, опанда ҳам. Тўрироқ, таскин тоқим, уни унутиб юбордим, деб юрган эди. Аслида эса ҳаётда бунча эмас экан. Кеча Майядан хет олганда аввалига кўзларини шонмай қолди. Йўқ, хет чиндан ҳам Майядан эди. Юраги шу кедор турсиллаб ур бошладик, хатто: «Одам мана шунчақ қилиб қушдан кетса қерак-да», деб ҳам ўйлади. У бундан қўрқгани йўқ. Фақат ижара ундаги ўз хонасига кириб кетди. Ваганов юрагини тўқинилануручи алланечук ширин ордик билан хатини ўқиди, силб-сийлади. Фақат ўлмади, холос. Авақига ўлиб олгис ҳам келди, ўзидан улаги Ваганов қиллоқда, қаттиқчилик кўриб ўсган, отасининг феъли маълум, ониси эса сирта рўзгор ташвишдан ортмас, уни давр бирин марта эргалатишмаган эди. Шунинг учун ҳам бу қабидагир эркинлардан улар, аинқиса, ўпишшдан истиқола қилар эди.

Майя ўзининг оилавий ҳеъти «даръ» кетганини, энди бутунлай эркин эканлигини, олпускиседа мамлакатнинг у ёк-бўғини кўриб «бир шомлоқ» келиш ниятидалигини ёзди. Шу боис ундан масъақат сўрабди. «Азиями Жўра, эски кевардонлигимиз ҳақини билмас бўлса, станицани қичиб, мени кутиб олсанг, сенимда бирон ҳафтанига туршишга руқсат этсанг. Мен ўша томонларга боришим

кўндан буюн оруз қилиб юрдим. Майлими Сўнгра у кейинги пайтратурасининг еш хотимини, еш Георгий Константинович Ваганов эргалёб ишга келди. Кеча у зат олди... У еш бўлмоқ туғил минг марта ёшроқ бўлганда ҳам, ҳаётдан умидлари минг қарра кўпроқ бўлганда ҳам бу хатини кутмаган эди. Уларнинг курсида Майя Якунина деган чиройли, марғур бир киз бор эди. Ваганов ўқиб даврда ҳам, ундан кейин ҳам, ҳозир — қаёдан Майяни лоқал бир меротинга кўриш орузида юрганча ҳам, қачонки шу қизни ўйласа алланечук елоти теккос қўнглини асло тарк этмасди: Майя моҳир уста қўли билан асалган ёғоч кўйроқоқе ўхшарди. Аммо худди мана шу нарсе — унинг кўйроқоқе, чиройли кўйроқоқе ухшашини маъносига тушуниб етиш қандайдир мушкул тарзда ута бир фикрини ҳам етказиб келарди: Майя аёл эди. Қарам шўрва пиширшига, бошқа ҳеч нимаси нийом тоқмайдиган қувонч нийом етишга қодир бўлган аёл эди. Қисқиса, у эл қатори аёл, фақат кўйроқоқе чиройли аёл эди. Георгий Ваганов ўзининг қай ахволга тушиб қолганини идрок қилишга уринар, аммо бу ерда аниқлаб ўтирадиган нарсанинг ўзи йўқ эди: у мана шу Майя Якунинани севиб қолган эди, вассалом.

Курсда бу қизни тўртта инити яқин кўрарди. Хаммаси икки қўнгли бурнига тикиб қоларди, — охири курсда ўқитганда Майя алпанкадай физика тегиб кетди. Орқовордан эшитиларча, истеъдодли физик экан. Бирче — бу чиройли қиз хисоб-китобини ўйлаб эрта тегиб олди, Езим жуда кўм-кўк, қизим жуда ошқо, Чиройлилар ўзи шунчақ устомон бўлади! Лекин Ваганов Майяни айбамда ҳам, Биринчида, Бундай қилшга асло ҳақин йўқ эди. Иккинчида — қўш, қизга энди яқинлаш қоракан! Ваганов Майя билан юлдуз тўри келмасини хаммаши тан оларди. Албатта, одамга алам қиларди. Бироқ, наҳора, эҳтимол, шундай бўлганим ахширди. Агар тақдир битиб Майя билан қовушганда Борми, у пайта қисметнинг бу ҳақисини бўйнига илган қўли тубалликча чўки кетиши ҳам ҳеч гап эмасди. Негаки, унда ҳамма нарсасига мослашишга, амал-теқал қилиб шаҳарда қолишга, иккич бир илпириски амалдор бўлиб, ёрлашиб юришга мажбур бўлар эди. Шу хотинга илпирис боғлиниб, атрофида итдек жипиллаб «Е!» деса «Е!» деса тўри ёрарди... Ҳар ёксоннинг бир хисси бор, деганлардек, тақдирини кўшимганам яқин бўлди.

Ваганов Майяга икки дунёда етиқилишга аниқ шондан кейин шундай деб ўзини юлдузига уриди. Шундай қилди, опанда ҳам. Тўрироқ, таскин тоқим, уни унутиб юбордим, деб юрган эди. Аслида эса ҳаётда бунча эмас экан. Кеча Майядан хет олганда аввалига кўзларини шонмай қолди. Йўқ, хет чиндан ҳам Майядан эди. Юраги шу кедор турсиллаб ур бошладик, хатто: «Одам мана шунчақ қилиб қушдан кетса қерак-да», деб ҳам ўйлади. У бундан қўрқгани йўқ. Фақат ижара ундаги ўз хонасига кириб кетди. Ваганов юрагини тўқинилануручи алланечук ширин ордик билан хатини ўқиди, силб-сийлади. Фақат ўлмади, холос. Авақига ўлиб олгис ҳам келди, ўзидан улаги Ваганов қиллоқда, қаттиқчилик кўриб ўсган, отасининг феъли маълум, ониси эса сирта рўзгор ташвишдан ортмас, уни давр бирин марта эргалатишмаган эди. Шунинг учун ҳам бу қабидагир эркинлардан улар, аинқиса, ўпишшдан истиқола қилар эди.

Майя ўзининг оилавий ҳеъти «даръ» кетганини, энди бутунлай эркин эканлигини, олпускиседа мамлакатнинг у ёк-бўғини кўриб «бир шомлоқ» келиш ниятидалигини ёзди. Шу боис ундан масъақат сўрабди. «Азиями Жўра, эски кевардонлигимиз ҳақини билмас бўлса, станицани қичиб, мени кутиб олсанг, сенимда бирон ҳафтанига туршишга руқсат этсанг. Мен ўша томонларга боришим

Тинчлик, дўстлик, қардошлик шаҳри бўлиб қолган Тошкентда йирик халқаро анжуманлар, адибларнинг, кинематографларнинг уршушулари мунтазам ўтказиб турилади. Юқоридаги сурат да шаҳримизда ўтган Йилги ўтказилган Осен, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларининг Халқаро кинофестивали қатнашчи машҳур ҳинд кинорежисёри ва актёри Раж Капурнинг уқаси актёр Шини Капурни ҳамшаҳарлигимиз даврасида кўриб турибиз.

ИЛМ-ФАН —
БЕШ ЙИЛЛИККА
Ҳамма соҳалар учун
Совет металлургиясининг таянчлан маркази — Тула саноати яқин истиқболли соҳани муваффақият билан ўзлаштирмоқда. Бу темир ва легирланган порроқоқлар ишлаш соҳасидир. «Тула-чермет» илмий ишлаб чиқариш бirlашмасида бир қанча инсти-тулар билан ҳамдўст-ликда янги хил мате-риаллар яратишнинг улашган йиллардан буюн-лар пўлатта нисбатан шиши ва кўпга чи-дамилар.
Порроқоқ металлургия деб аталмиш соҳа халқ хўнаинига сезиларли натижалар бермоқда: буюм тай-ёрмада ва кетадиган меҳнат қамаяди, бун-да бутун металл ишга қўшимча 3 миллион тонна чўян эритишлар мумкин бўлади.
Порроқоқдан таёр-ланган ва виброния (дириллашнинг сўнди-радиган қотишма ҳам бор. Шундай матери-алдан ясалган асооб нефть ва газ қудуқла-рини қазий тегилини учдан бир ҳисса ои-рада. Порроқоқдан ясалган фильгрлар химийвий маҳсулотларини яқин-даш тозалайди. Порро-қоқ навлар билан тикланган машиналар-нинг эски деталари янги-сига нисбатан 2—3 баравар кўпга чидайди. Бу гаройиб порроқоқдан қилди-ган «ишларни» санаб адо қилиш қийин.
Магнитка, Липецк, Кривой Рог метал-лургиялари, «Уралмас» машинасозлари, КАМ-аз, «АвтоВАЗ» ва ЗИЛ автоомбилсозла-ри, Иваново тўқима-чилари Тулада яра-тилган шу янгилий-рин жорий этмоқда-лар. Партия XXV съездининг қарорла-рида порроқоқли металлургиянинг аҳа-лини катта ағзалниги тўғрисида таъкирлади. Порроқоқли метал-лургиянинг виллози металлнинг тежаб саф-лашга илкомият бери-ди. КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил ноябрь Пленуми халқ хўнаини олти-га шу вазирани қўйди.
— Фан-техника ре-волюциясининг самара-си — порроқоқли метал-лургия. — деди «Тулачермет» и и и г башкор директори, А. А. Байков номли метал-лургия институтининг директори, Ленин мукофотининг лауреати А. Н. Ма-нохин. — Олдимиз-да турган вазифа по-роқоқ олиш техноло-гиясини яратиш, тур-ли соҳаларнинг талаб-ларини қондиришдан ташқари янги истиқ-болли материаллар амалда ишла кенгроқ қўлланишга кўмак бўришдан ҳам иборат-дир. Буларнинг ҳамма-сини бirlашма корхо-налар ва институтлар билан бirlалашиб хал қилмоқда. (ТАСС).

